

Dr hab. Monika Stanny, prof. IRWiR PAN
Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa
Polska Akademia Nauk w Warszawie

Warszawa, dn. 1 lipca 2023 r.

Recenzja

rozprawy doktorskiej **mgr Katarzyny Gabryjończyk**

pt. *„Ekonomiczno-społeczne uwarunkowania przestrzennego zróżnicowania
sektora kultury w Polsce Wschodniej”*,

przygotowanej pod kierunkiem naukowym **Prof. dr hab. Krystyny Krzyżanowskiej**
w Instytucie Ekonomii i Finansów Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego.

1. Podstawa formalna recenzji

Podstawą wykonania recenzji jest podjęta w dniu 25 kwietnia 2023 r. Uchwała Rady Dyscypliny Ekonomii i Finansów SGGW w sprawie wyznaczenia mnie na recenzenta w przewodzie doktorskim mgr Katarzyny Gabryjończyk.

Zgodnie z wymaganiami ustawowymi stawianymi rozprawom doktorskim, powinny one stanowić oryginalne rozwiązanie problemu naukowego oraz wykazywać ogólną wiedzę teoretyczną kandydata w danej dyscyplinie naukowej. Mając to na uwadze, przy ocenie rozprawy doktorskiej mgr Katarzyny Gabryjończyk, przyjąłem następujące kryteria: znaczenie podjętej tematyki, poprawność w sformułowaniu celów i hipotez badawczych, metodykę badań, strukturę rozprawy oraz jej stronę warsztatową.

2. Podstawowe informacje o rozprawie

Przedstawiona do recenzji rozprawa doktorska liczy łącznie 323 strony. Składa się na nią 5 rozdziałów merytorycznych, wstęp oraz uogólnienia i wnioski (od 9 do 270 strony). Kolejne strony wypełnia zestaw wykorzystanej w pracy literatury krajowej i zagranicznej oraz wykaz źródeł internetowych, na które Doktorantka się powołuje (łącznie 12 stron). Następnie znajduje się wykaz 24 tabel, 30 rysunków i 26 wykresów, oraz aneks z 4 załącznikami (w tym kwestionariuszem ankiety).

3. Znaczenie tematu i innowacyjność pracy

Jednymi z podstawowych zadań realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego w Polsce jest organizacja działalności kulturalnej. To właśnie one sprawują opiekę nad działalnością w zakresie kultury, a tym samym nad instytucjami kulturalnymi działającymi w obrębie danej jednostki, materialnym i niematerialnym dziedzictwem kulturowym, kreują warunki działania publicznych i prywatnych podmiotów podejmujących

aktywność w zakresie kultury. Patronat ten polega przede wszystkim na wspieraniu i promocji twórczości, edukacji kulturalnej, działań i inicjatyw kulturalnych oraz opieki nad zabytkami. Zadania te realizowane są między innymi poprzez tworzenie i prowadzenie samorządowych instytucji kultury i projektów kulturalnych z budżetów poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego. Doktorantka posługuje się w dysertacji autorską definicją „sektora kultury”, w której ujmuje działalność związaną z komunikacją audio-wizualną, wydawniczą, artystyczną, rozrywkową, a także instytucji związanych z kulturą i rekreacją (48)¹. Jej zoperacjonalizowanie nie jest łatwym zadaniem, gdyż wiele z aktów tej działalności jest trudnomierzalne (jak chociażby efektywność polityki w sferze kultury, czy pomiar przepływu relacji/interakcji pomiędzy podmiotami/osobami, wycena dóbr wytwarzanych przez przemysły kreatywne), stąd najczęściej tematyka ta zawężana zostaje do obiektów infrastruktury kulturalnej, podaży oferty kulturalnej i ocenie popytu na nią, finansowania działalności kulturalnej. Toteż próbę pomiaru „sektora kultury” w <<innym>> ujęciu, odnoszącym się do ekonomicznego kontekstu tej problematyki, należy uznać za potrzebną, by poszukiwać miar operacyjnych do oceny tego sektora i jego roli w rozwoju lokalnym i regionalnym.

Zagadnienia, których autorka wprost nie podaje analizie, ale nieustannie zwiększają one dostępność do dóbr tego sektora, to wymiary generowane przez technologię cyfrową - dostęp online do np. zdigitalizowanych dóbr kultury, technik kreacji dóbr kultury, możliwości wspierania/finansowania działalności kulturalnej, edukacji kulturalnej, czy rynku pracy. Sieć on-line nie zna granic administracyjnych. Próba określenia możliwości dostępu do kultury poprzez dostępność do szerokopasmowego internetu jest pewnym koniecznym na ten moment substytutem, który jest ujęty w tej analizie.

Innym istotnym problemem, szczególnie ważnym w ocenie poziomu rozwoju sektora kultury jest dostępność zasobów kultury dla osób/podmiotów z zewnątrz danej jst, czy możliwości udostępnienia np. obiektów kulturalnych dla mobilnych form działalności kulturalnej, a także w drugą stronę możliwości (finansowe, logistyczne) korzystania z oferty przez mieszkańców jednej jst w innych jednostkach (bliżej i dalej położonych). Ów wpływ danego dobra/działalności/zasobu kultury nie jest lokalny, tzn. ograniczony do granic administracyjnych. I właśnie mobilność ludności tworzy ‘przepływy’ wpływając na aktywność czy atrakcyjność działalności kulturalnej w danej jst. Ocena tych uwarunkowań jest możliwa tylko na poziomie badań jakościowych z pomocą specjalnych technik badawczych, które mają na celu wydobycie wiedzy od badanych osób. I gdyby Doktorantka w przyszłości pozostała

---

¹ W nawiasie recenzent podaje odwołanie do numeru strony przekazanej do recenzji dysertacji.

przy tej problematyce, oraz interesowała ją ekonomia przestrzenna, to warto byłoby ten temat podjąć. Bowiem sprawdzeniu można by poddać hipotezę o *continuum* przestrzennym sektora kultury. Zaczyn do dalszych badań już Doktorantka ma w postaci zweryfikowanej w recenzowanej rozprawie - hipotezie 1.

W sformułowanym temacie doktoratu poza wiodącym określeniem „sektora kultury” ważne miejsce zajmują „uwarunkowania (jego) przestrzennego zróżnicowania”. Autorka koncentruje się na społecznych i ekonomicznych uwarunkowaniach (inaczej czynnikach), czego wyrazem jest hipoteza 3. Swoją uwagę operacyjną skupia na twardych, wymiernych czynnikach związanych m.in. z finansowaniem publicznym sektora kultury, infrastrukturą i dziedzictwem kultury, ale także podejmuje próbę pomiaru uwarunkowań/czynników miękkich, do których zaliczyć można np.: przedsiębiorczość/klimat dla przedsiębiorczości, innowacyjność, aktywność społeczną, ofertę rekreacyjno-wypoczynkową,

Współcześnie w dyskursie naukowym dotyczącym rozwoju podkreśla się znaczenie czynników endogenicznych (atutów i sił wewnętrznych rozwoju związanych z danym regionem, czy terytorium), które pozwalają na uchwycenie specyfiki i odmienności. Zyskują na znaczeniu także czynniki miękkie (nazywane czynnikami nowoczesnymi), takie jak kapitał społeczny, tożsamość regionalna, wspólne wzorce zachowań i tradycja. Wydaje się, że coraz częściej jednym z kluczowych endogenicznych czynników rozwoju determinujących specyfikę i swoistość regionów jest dziedzictwo kulturowe. Pomimo tej konstatacji, sektor kultury nie został uznany za specjalizację inteligentną na poziomie kraju, a podejście poszczególnych regionów do tego czynnika jest zróżnicowane. W jednych jest uznane jako inteligentna specjalizacja, ale pod hasłem „dziedzictwo kulturowe” lub „przemysły kreatywne”, w innych jest składową innych, pokrewnych specjalizacji a w jeszcze innych nie ma go w ogóle. Ponieważ sektor kultury zyskuje coraz większe znaczenie w rozwoju regionów i identyfikowaniu ich specjalizacji (także inteligentnych), to potrzebne jest podejmowanie badań benchmarkingowych związanych z oceną potencjałów kulturowych. Aby proces ten był skuteczny i efektywny, a sektor ten mógł być innowacyjny i wykorzystywany w procesach rozwojowych jest niezbędne jest współdziałanie jednostek samorządowych oraz działających na ich obszarze podmiotów i osób w sposób ponadlokalny. Powstałe powiązania i przepływy w zakresie sektora kultury przyczynią się wówczas do budowania przewag konkurencyjnych miejsca, gminy, powiatu i regionu. Problematyka ta stanowi obecnie wyzwanie intelektualne zarówno dla władz i społeczności lokalnych, jak i dla nauki, stąd temat pracy jest istotny pod względem poznawczym i praktycznym. Doktorantka swoje uzasadnienie wyboru tematu w sposób przekonywujący mnie opisuje na stronach 14-16, 46 i 76.

4. Cel pracy i indicatum

Celem głównym pracy jest (17) identyfikacja ekonomiczno-społecznych uwarunkowań zróżnicowania przestrzennego rozwoju sektora kultury w Polsce Wschodniej. Cele szczegółowe jakie Doktorantka sformułowała to:

1. *skonstruowanie definicji operacyjnej sektora kultury,*
2. *opracowanie miernika syntetycznego rozwoju sektora kultury w makroregionie,*
3. *poznanie zróżnicowania przestrzennego sektora kultury w powiatach i miastach na prawach powiatu w makroregionie Polski Wschodniej w latach 2012 i 2016,*
4. *określenie poziomu rozwoju ekonomiczno-społecznego jednostek powiatowych w Polsce Wschodniej w latach 2012 i 2016 z wykorzystaniem miary syntetycznej,*
5. *zidentyfikowanie, które z uwarunkowań funkcjonowania sektora kultury w Polsce Wschodniej są istotne,*
6. *poznanie sposobu postrzegania i korzystania z sektora kultury przez mieszkańców wybranych jednostek lokalnych.*

Cele 3-5 sformułowane zostały poprawnie i są uzasadnionymi zadaniami w dążeniu do osiągnięcia celu zasadniczego. Recenzent zgłasza uwagę do konstrukcji celów 1 i 2. Otóż są one niezbędnym etapem badania z wykorzystaniem miary syntetycznej jako narzędzia, do osiągnięcia celu jakim jest ocena sektora kultury i poziomu rozwoju powiatów. Trudno to uznać za cel poznawczy pracy. Zaś „skonstruowanie definicji operacyjnej sektora kultury” w takim badaniu jest warunkiem *sine qua non*. Z kolei cel 6 – według mnie - w tym brzmieniu nie koreluje z celem głównym pracy.

Indicatum, czyli zjawisko którego pomiaru podjęła się Pani magister to poziom rozwoju sektora kultury. Po uwzględnieniu kryterium merytorycznego i statystycznego, do określenia poziomu rozwoju sektora kultury w badanych jst Polski Wschodniej zostały wykorzystane zmienne (156), którym z racji ich dużej liczby oraz trudności określenia ich realnego wpływu na badane zjawisko, nie wyznaczono wag (156).

5. Hipotezy

Pani mgr Katarzyna Gabryjończyk sformułowała cztery hipotezy badawcze (17/18):

H1: Miasta na prawach powiatu stanowią centra rozwoju sektora kultury w Polsce Wschodniej.

H2: Poziom rozwoju sektora kultury w jednostkach powiatowych Polski Wschodniej jest pozytywnie skorelowany z ich poziomem rozwoju ekonomiczno-społecznego.

H3: Czynniki ekonomiczne silniej niż czynniki społeczne korelują z poziomem rozwoju sektora kultury w Polsce Wschodniej.

H4: Respondenci z jednostek o najbardziej rozwiniętym sektorze kultury lepiej oceniają jakość swojego życia w porównaniu z tymi, którzy mieszkają w powiatach o najslabiej rozwiniętym sektorze kultury.

Zacznę od uwagi ogólnej dotyczącej weryfikacji i falsyfikacji hipotez. Nie jest poprawne sformułowanie „zweryfikowano pozytywnie” (np. 263) lub „zweryfikowano negatywnie” (264). Jeżeli coś jest zweryfikowane, to znaczy że jest prawdziwe. Przeciwnością weryfikacji jest falsyfikacja. Hipoteza jest zdaniem twierdzącym, które jest albo prawdziwe - zweryfikowane, albo fałszywe - sfalsyfikowane. Rozstrzygamy to w wyniku postępowania badawczego. Proponuję wesprzeć się w tym ważnym metodologicznym zagadnieniu publikacją Stefana Nowaka „Metodologia badań społecznych”.

W przypadku H1, którą Doktorantka zweryfikowała, co dowodzi na stronach m.in. 241, 242, 246 i 263, pojawia się w pracy (na stronie 234) sformułowanie stojące w sprzeczności do dalszych wniosków. Mamy tu zapisaną konkluzję, że dane/wyniki z analizy wybranych zmiennych nie potwierdzają reguły, iż to miasta na prawach powiatu (jako centra rozwoju) są jednostkami najbardziej rozwiniętymi pod względem ekonomiczno-społecznym. Co Pani Magister miała tu na myśli? Być może to tylko niefortunne sformułowanie, które brzmi: „*W niniejszej pracy przedstawiono wyłącznie kilka wybranych zmiennych, które z pewnością nie dają obrazu całościowego, jednak świadczą o dużym wewnętrznym zróżnicowaniu, zarówno pod względem wartościowym, jak i przestrzennym makroregionu Polski Wschodniej. Trudno tym samym jednoznacznie wskazać jednostki najbardziej rozwinięte pod względem ekonomiczno-społecznym. Często w opracowanych zestawieniach na najwyższych pozycjach rankingowych plasują się miasta na prawach powiatu, jednak sytuacji tej nie można uznać za regułę. Dane te nie mogą stanowić zatem potwierdzenia wniosku płynącego z niektórych teorii rozwoju regionalnego, że to właśnie miasta często stanowią ośrodki najbardziej rozwinięte, swoiste centra wzrostu.*”

Hipoteza H2 została także zweryfikowana. Mam tu jednak zastrzeżenie, że do sprawdzenia współzależności miar syntetycznych, które zbudowane są na skalach słabych, bo tylko porządkowych, nie powinien być użyty współczynnik korelacji liniowej Pearsona (249/250). Tu wskazane są statystyki nieparametryczne.

Hipoteza H3 została sfalsyfikowana. Zastanawia mnie jednak, dlaczego do identyfikacji ekonomiczno-społecznych uwarunkowań przestrzennego zróżnicowania sektora kultury (celu głównego) nie zastosowała Doktorantka analizy regresji, która pozwoliłaby zbudować liniowy model ekonometryczny (np. w oparciu o założenia KMNK) identyfikujący zależność (o tym więcej w kolejnym punkcie recenzji). W pracy został określony stopień (siła) współzależności

poziomu rozwoju sektora kultury i poziomu rozwoju ekonomiczno- społecznego w badanych jst (wybraną metodą porządkowania liniowego). Identyfikacja uwarunkowań stanowiących o przestrzennym zróżnicowaniu sektora kultury w Polsce Wschodniej przeprowadzona została na zbadaniu wzajemnej zależności cech (metodą korelacji).

Ostatnia hipoteza H4 dotyczy powiązania sektora kultury z jakością życia. Została ona sfalsyfikowana. *„Nie można jednoznacznie stwierdzić, że respondenci z 5 jednostek powiatowych o najbardziej rozwiniętym sektorze kultury statystycznie istotnie lepiej ocenili jakość swojego życia niż ankietowani z 5 powiatów o najniższych wartościach wskaźnika rozwoju sektora kultury w 2016 roku.”* Powstaje pytanie, czy zatem potrzeby kulturalne mieszkańców są istotne w ich życiu, a jeżeli tak, to przy niskiej jakości sektora kultury, w jaki sposób zaspakajają mieszkańcy te potrzeby?

Nie wnoszę uwag do sformułowanych hipotez, poza wymienionymi wyżej, które mają polemiczny charakter.

6. Struktura pracy i metody badawcze

Zakres czasowy badania ilościowego dotyczył dwóch momentów: 2012 oraz 2016 roku. Autorka uzasadnia taki dobór, jednak mało przekonująca jest w odniesieniu do 2016 roku choćby dlatego, że są to dane sprzed 7 lat. Pozyskano dane z BDL. Podmiotem badania były powiaty i miasta na prawach powiatu. Analizą statystyczną objęte zostało w sumie 101 jednostek terytorialnych, w tym 14 miast na prawach powiatu. Badanie ilościowe uzupełnione jest badaniem jakościowym, które zrealizowane było w 2021 roku. Tym bardziej zastanawia fakt, że nie zostały zaktualizowane dane ilościowe do roku np. 2019, przed pandemią, bowiem faktycznie okres 2020-2021 nie byłby odpowiedni do tego typu analiz.

Struktura pracy jest poprawna.

W rozdziale pierwszym zaprezentowano najważniejsze kwestie metodologiczne, w tym cele i hipotezy badawcze, metody badania i prezentacji wyników oraz scharakteryzowano populację w badaniach ankietowych. W rozdziale drugim skoncentrowano się na pojęciach kultury i sektora kultury oraz ich miejsca w różnych dziedzinach nauki. Kluczowy element tej części dysertacji stanowi skonstruowanie definicji operacyjnej sektora kultury. W części trzeciej pracy umiejscowiono przedmiot badań w teorii ekonomii kultury i teorii ekonomii przestrzennej. Rozdział czwarty to charakterystyka struktury sektora kultury w Polsce Wschodniej, a także jego zróżnicowania przestrzennego w latach 2012 i 2016. W tym celu skonstruowano syntetyczny wskaźnik rozwoju sektora kultury. W rozdziale piątym skupiono się na gospodarczej (m.in. rynek pracy, finanse publiczne) i społecznej charakterystyce badanych jednostek. Charakterystyki dokonano w dwojaki sposób – najpierw zaprezentowano

i omówiono poszczególne elementy oddzielnie, a następnie skonstruowano z ich wykorzystaniem miarę rozwoju ekonomiczno-społecznego. Miarą tą posłużono się nie tylko do syntetycznego opisu zjawiska i stworzenia rankingu jednostek, ale także zbadania zależności poziomu rozwoju ekonomiczno-społecznego z poziomem rozwoju sektora kultury w Polsce Wschodniej. Ostatni rozdział stanowi klasyczne podsumowanie z odniesieniem się do postawionych hipotez badawczych i sformułowaniem pewnych uogólnień. Warte odnotowania jest, że Doktorantka samoświadoma jest faktu braku reprezentatywności próby badawczej (267), który uniemożliwia uogólnienie wniosków pochodzących z analizy wyników ankiety dla całej populacji w Polsce Wschodniej.

Doktorantka w części czwartej pracy poświęca uwagę – jak to formułuje – uwarunkowaniom funkcjonowania i zróżnicowania omawianego sektora w Polsce Wschodniej, ale identyfikuje te uwarunkowania tylko poprzez zbadanie współzależności cech parami (korelacją). Na podstawie analiz ograniczonych do tej metody trudno badać wzajemne powiązania tak szerokiego spektrum zjawisk (zoperacjonalizowanych cechami/zmiennymi) jakie wchodzi (zostały określone przez Doktorantkę w przyjętej definicji) w zakres uwarunkowań społeczno-ekonomicznych czy też samej definicji sektora kultury. Jak Pani magister zauważa jest to pojęcie wielowymiarowe (235) i do zbadania poziomu rozwoju stosuje metody wielowymiarowej analizy porównawczej (WAP) (23-36), dzięki którym ustala kolejności obiektów na podstawie jednej zmiennej syntetycznej (157/158). Ale tu samo nasuwa się pytanie jakie uwarunkowania, uwzględniając wszystkie zmienne charakteryzujące sytuację gospodarczą i społeczną powiatów (236-239), w najlepszy sposób opisują poziom rozwoju sektora kultury w powiatach Polski Wschodniej? Przecież ów rozwój angażuje jednocześnie wiele czynników składających się na pewne ich ‘zespoły’, a więc o faktycznym rozwoju sektora kultury decyduje zespół czynników pozostających ze sobą w interakcji.

Pochwalić należy Doktorantkę za poprawne wykazanie się metodami WAP (23-36) i sposób wyboru ostatecznej metody liniowo porządkującej powiaty i miasta na prawach powiatu. Grupowanie ich za pomocą odchylenia standardowego pozwoliło przypisać je do czterech klas. Mam tu tylko uwagę na przyszłość, gdyby Doktorantka miała zamiar opublikować fragment opisujący procedury i formuły obliczeniowe (od s. 26...), to sugeruję by podzielić je na dwie grupy bezwzorcowe i wzorcowe, rezygnując z oznaczeń a-f, gdyż wprowadza to zbędne zamieszanie. Metody a-d różnią się jedynie sposobem normalizacji zmiennych, co wskazuje, że można zrezygnować z powtarzania wzoru na obliczenie miary syntetycznej. Poza tym zgubione zostało objaśnienie symbolu m -oraz elementu wagi. Nawet jak badacz stosuje wagi równe, to wzór powinien uwzględniać element ważenia.

Jedną uwagę sformułuję do zastosowania w pracy statystyki *I*-Morana (34). Wydaje mi się, że brak satysfakcjonujących wyników wynika z zastosowania tej metody do zmiennych syntetycznych (170, 247). Moje doświadczenie podpowiada mi, że jest to miara czuła na zmienne empiryczne.

Dobór zmiennych do operacjonalizacji badanych zjawisk jest zawsze arbitralny, nawet jak w kolejnym etapie badania są miary te redukowane z uwzględnieniem kryteriów statystycznych. Stąd też jest i dyskusyjny. Jednak nie będę dyskutować z doborem zmiennych, bo zdaję sobie sprawę ze słabości polskiej statystyki publicznej i trudność, jakie badacz musi pokonać przechodząc w analizie z języka teoretycznego na język empiryczny. Pozwolę sobie zwrócić polemicznie uwagę na takie kwestie, dla przykładu (237/238):

x13 – podmioty gospodarcze według klas wielkości na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym (S) – o jakie klasy wielkości tu chodzi i jakie one mają tu znaczenie?

x21 – gęstość zaludnienia na 1 km² (D) – dlaczego zmienna ta jest destymulantą? Przecież miasta mają wyższą gęstość zaludnienia, co wskazuje, że jest to uwarunkowanie korzystne, im wyższe tym wyższy poziom rozwoju społeczno-ekonomicznego? Im niższa gęstość zaludnienia, tym rzadsza sieć osadnicza, stąd i dostępność niższa.

x28 – przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (S),- ta miara nie jest jednoznacznie stymulantą dla opisu tego zjawiska. Obszary stare demograficznie i depopulacyjne częściej mają większą przeciętną powierzchnię mieszkań na osobę, szczególnie we wschodniej części kraju.

x29 – liczba samochodów osobowych na 1000 ludności – brakuje określenia kierunku determinacji.

Uwagi te mają wyłącznie charakter edukacyjny, gdyż żadna z wymienionych wyżej zmiennych nie weszła w skład miary syntetycznej.

7. Strona warsztatowa – ocena formalna

Redakcja pracy jest poprawna. Autorka nie ustrzegła się jednak drobnych usterek o charakterze technicznym bądź redakcyjnym. Wśród nich:

13, 16, 32, 224 – styl gramatyczny zdania, zjedzony przyimek lub literówka;

rozdział 1.3 – nie wszystkie oznaczenia matematyczne są kursywą (24, 36);

245 – błędna numeracja rysunków (zamiast 31 i 32 powinno być 29 i 30).

Ważnym elementem pracy są – jak to Doktorantka nazywa - rysunki. Warto docenić, że posługuje się Pani magister techniką analizy przestrzennej jaką są kartogramy właściwe, jednak

nie ustrzeżę się od błędów konstrukcyjnych. Najpoważniejszy dotyczy konstrukcji klas (patrz legenda), inaczej podział rozpiętości wartości cechy na przedziały, w których występują puste klasy, czyli bez przypadków (powiatów). Przykłady to rys. 1 (29), 2 (130), ..., 20 (219), 22 (223), 24 (226). Ponadto zauważono brak jednostek przy niektórych kartogramach (np. brakuje że jest to w % lub na 1000 osób czy mieszkańców) - przykład rys. 9 (143). Poprawny opis jest np. na rys. 5 (134) i 10 (145).

Przytoczone uwagi nie mają istotnego wpływu na ocenę końcową. Doktorantka wyczerpująco wyjaśniła charakteryzowane zjawisko. Posługiwała się przy tym językiem poprawnym od strony stylistycznej i komunikatywnej.

Konkluzja

Analiza całości recenzowanej rozprawy doktorskiej mgr Katarzyny Gabryjończyk pozwala na stwierdzenie, iż stanowi ona interesujące studium badawcze dotyczące sektora kultury, którego analiza nie jest popularnym zdaniem w polskiej nauce. Podjęta jest tu próba zidentyfikowania ekonomicznych i społecznych uwarunkowań przestrzennego zróżnicowania tego sektora w powiatach Polski Wschodniej. Rozprawa wpisuje się *stricte* w badania z zakresu dyscypliny ekonomii i finansów, poszerzając dorobek badawczy we wciąż nowej subdyscyplinie jaką jest ekonomia przestrzenna.

Oceniam tą pracę dobrze zarówno w warstwie teoretycznej, jak i praktycznej. Dokonując oceny całości pracy pragnę jednoznacznie wyrazić opinię, iż stanowi ona oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, wskazując na odpowiedni poziom wiedzy teoretycznej jej Autorki oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia przez nią pracy naukowej.

Biorąc pod uwagę wszystkie przyjęte kryteria oceny, stwierdzam, iż recenzowana przeze mnie rozprawa doktorska mgr Katarzyny Gabryjończyk pt. „*Ekonomiczno-społeczne uwarunkowania przestrzennego zróżnicowania sektora kultury w Polsce Wschodniej*” spełnia wymagania stawiane rozprawom doktorskim w obowiązujących przepisach i wnoszę do Rady Dyscypliny Ekonomii i Finansów SGGW o jej dopuszczenie do publicznej obrony.

